

Rusijos karas Ukrainoje:
verslui svarbių teisės aktų apžvalga

2023 m. rugpjūtis - rugsėjis

Rusijos karas Ukrainoje paskatino precedento neturintį viso pasaulio šalių atsaką – ekonomines sankcijas ir kitas ribojamąsias priemones Rusijos ir Baltarusijos subjektams. Jų poveikį jaučia ir Lietuvos įmonės, turinčios verslus ar kitokius verslo santykius tose šalyse. Tokioms įmonėms šiuo metu kyla įvairių teisinių klausimų, kaip pavyzdžiui verslo nutraukimo ar veiklos perkėlimo, sutarčių vykdymo ir kt., todėl, šiuo naujienlaiškiu padėsime Jums sekti verslui svarbius teisės aktus ar jų pakeitimus Europoje, Lietuvoje, Ukrainoje, Rusijoje ir Baltarusijoje.

Europos Sąjungos atsakas

- ES sutinka išplėsti sankcijų Baltarusijai taikymo sritį, kad būtų kovojama su jų apėjimu
- 2023 m. rugpjūčio 3 d. Taryba priėmė tolesnes tikslines [ribojamąsias priemones](#), susijusias su neteisėta Rusijos invazija į Ukrainą ir Baltarusijos dalyvavimu šioje agresijoje.
- Visų pirma naujomis priemonėmis labiau suderinamos Rusijai ir Baltarusijai taikomos ES sankcijos ir padedama užtikrinti, kad Rusijos sankcijų nebūtų galima apeiti per Baltarusiją. Šiomis priemonėmis draudimas eksportuoti į Baltarusiją išplečiamas, įtraukiant kelias itin jautrias prekes ir technologijas, kurios prisideda prie Baltarusijos karinio ir technologinio stiprinimo. Taryba taip pat nustato papildomą eksporto draudimą šaunamiesiems ginklams ir šaudmenims, taip pat prekėms ir technologijoms, tinkamoms naudoti aviacijoje ir kosmoso pramonėje.

- Europos Komisija paskelbė gaires ES ekonominiams operatoriams, kurios padės suprasti galimą sankcijų apėjimo riziką
 - 2023 m. rugsėjo 7 d. Europos Komisija paskelbė [gaires](#) ES ekonominiams operatoriams (įmonėms) dėl sustiprinto apdairumo siekiant išvengti Rusijai taikomų ekonominių sankcijų apėjimo. Šiose gairėse pateiktų rekomendacijų tikslas – padėti ES operatoriams nustatyti, įvertinti ir suprasti galimą sankcijų apėjimo riziką ir kaip jos išvengti. Šiomis gairėmis siekiama pateikti bendrą apžvalgą, ką ES operatoriai turi daryti atlikdami deramus patikrinimus, kaip to reikalaujama pagal ES teisę.
-
- Rusijos piliečiams uždrausta į ES įvažiuoti su asmeniniais išmaniaisiais telefonais, kompiuteriais ir Rusijoje registruotais automobiliais
 - 2023 m. rugsėjo 10 d. RBC [pranešė](#), jog ES uždraudė Rusijos piliečiams įvažiuoti į ES valstybes narias su savo automobiliais, nepriklausomai ar automobilis naudojamas asmeniniais ar komerciniais tikslais, taip pat įsivežti asmeninius išmaniuosius telefonus, nešiojamus kompiuterius, papuošalus ir kosmetiką. Anot RBC, į asmeninių daiktų sąrašą įtraukta, pavyzdžiui: kosmetika, nešiojamieji kompiuteriai, mobilieji telefonai, odos ir kailių gaminiai, pusbrangiai ir brangakmeniai, tualetinis popierius, šampūnai, dantų pastos, priekabos ir puspriekabės prekėms gabenti, jachtos, fotoaparatai ir t. t..

Lietuvoje

- A. Armonaitė: į Ukrainos atstatymą įsitrauks Lietuvos įmonės ir organizacijos
- 2023 m. rugsėjo 7 d. Ekonomikos ir inovacijų ministrė Aušrinė Armonaitė nuotoliu kalbėjosi su Ukrainos infrastruktūros ministru Oleksandru Kubrakovu. Pokalbio metu pažymėjo ministrė A. Armonaitė, kad Ukrainos atstatymo darbai būtų vykdomi efektyviau, bus siekiama įtraukti Lietuvos įmones.
- Anot jos, spalio mėnesį ministerija planuoja pristatyti naują katalogą, kuriame Lietuvos įmonės ir organizacijos ras visą reikiamą informaciją apie galimybes investuoti ir dalyvauti Ukrainos atstatyme. Tai bus platforma, kurioje abiejų šalių organizacijos galės užmegzti ryšius investicijų ir rekonstrukcijos srityse. Be to, čia Lietuvos verslai gaus visą informaciją apie vykdomus viešuosius pirkimus.

Ukrainoje

- Ukraina reglamentuoja užsienio juridinių asmenų filialų ir atstovybių registravimą Ukrainoje
- 2023 m. rugpjūčio 11 d. Ukrainos parlamentas priėmė Vyriausybės įstatymo projektą [Nr. 4482](#), kuriuo iš dalies keičiami tam tikri Ukrainos teisės aktai, reglamentuojantys pagal užsienio valstybės teisės aktus įsteigto juridinio asmens filialų ir atstovybių veiklą Ukrainoje. Pakeitimai reformuos filialų ir atstovybių veiklą, registravimo procedūras, kurias šiuo metu Ukrainos Ūkio ministerija vykdo pagal specialią tvarką, kuri nenumato užsienio juridinių asmenų filialų ir (ar) atstovybių įtraukimo į vieningą valstybinį juridinių asmenų ar visuomeninių organizacijų registrą.

- Sukonkretinta kokius dokumentus reikės pateikti registratoriui steigiant juridinio asmens filialą ar atstovybę Ukrainoje:
 - prašymą įregistruoti atskirą padalinį (filialą arba atstovybę);
 - užsienio juridinio asmens sprendimą įsteigti atskirą padalinį;
 - Ukrainos nacionalinio banko sprendimą dėl akreditacijos - užsienio banko atskiro padalinio valstybinės registracijos atveju;
 - dokumentą, patvirtinantį užsienio juridinio asmens registraciją šalyje, kurioje jis yra įsikūręs;
 - užsienio juridinio asmens nuosavybės struktūrą, taip pat dokumentą, susijusį su galutiniu faktiškuoju savininku;
 - steigimo dokumentus;
 - dokumentą, patvirtinantį administracinio mokesčio sumokėjimą.
- Taip pat pakeitimai numato, kad tuo atveju, jeigu kreditorių reikalavimams patenkinti nepakanka lėšų, likvidacinė komisija parduoda filialo ar atstovybės turtą. Jei tokio turto vertė nepakankama reikalavimams patenkinti, kreditoriai turi teisę patenkinti reikalavimus užsienio juridinio asmens turto sąskaita.
- Nuostatos įsigalios praėjus metams po oficialaus jo paskelbimo, t. y. nuo 2024 m. rugpjūčio 31 d.

Rusijoje

- Atnaujintas dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių su „nedraugiškomis“ valstybėmis dalinis sustabdymas
- 2023 m. rugpjūčio 8 d. Rusijos prezidentas pasirašė ir paskelbė naują dekretą [Nr. 585](#) „Dėl tam tikrų dvigubo apmokestinimo išvengimo sutarčių nuostatų sustabdymo Rusijos Federacijoje“, kuris turi įtakos dividendų, palūkanų, autorinių atlyginimų ir kitų „pasyvių“ pajamų rūšių mokėjimams atliktiems iš Rusijos su „nedraugiškomis“ valstybėmis. Nuo 2023 m. rugpjūčio 8 d. subjektams, įtrauktiems į „nedraugiškų“ valstybių [sąrašą](#) nebebus galima taikyti numatytų palankių mokesčių tarifų, o vietoje jų bus taikomi standartiniai prie pajamų šaltinio išskaičiuojamojo mokesčio tarifai, pavyzdžiui dividendams taikomas 15 % GPM tarifas (vietoj 5 % arba 10 %).

- 2023 m. rugpjūčio 23 d. priimtas sprendimas sušvelninti dividendų mokėjimo užsieniečiams, kurie remia Rusijos ekonomiką, sąlygas
- 2023 m. rugpjūčio 23 d. paskelbti Vyriausybės užsienio investicijų Rusijos Federacijoje kontrolės komisijos 2023 m. rugpjūčio 09 d. posėdžio protokolo [Nr. 182/5](#) išrašai, pagal kuriuos Rusijos finansų ministerija ir Rusijos bankas nutarė sušvelninti anksčiau nustatytus apribojimus mokėti dividendus užsienio asmenims, jeigu jie investuoja į Rusijos ekonomiką. Užsienio asmenims gali būti mokami be jokių apribojimų, tačiau jų dydis negali viršyti šių asmenų Rusijoje atliktų investicijų sumos. Be to, viena iš būtinų sąlygų dividendams išmokėti yra ta, kad užsienio kreditoriai po 2023 m. balandžio 1 d. investuotų į Rusijos ekonomiką, įskaitant gamybos apimčių plėtrą Rusijoje ir naujų technologijų kūrimą.

Baltarusijoje

- Nuo 2023 m. liepos 31 d. Baltarusijoje įvesta nauja specialiųjų ribojamųjų priemonių taikymo tvarka ir išimtinė jurisdikcija sprendžiant ginčus dėl „sankcijų“
- 2023 m. liepos 31 d. įsigaliojo Baltarusijos įstatymas [Nr. 280-Z](#) „Dėl specialiųjų ribojamųjų priemonių taikymo“, kurios gali būti taikomos kaip atsakas į „nedraugiškus“ užsienio valstybių veiksmus, įskaitant tuos, kurie taikomi kaip vienašalės ribojamosios priemonės, kaip ekonominės ar politinės prievartos priemonė, kurios nesankcionuotos JT Saugumo Tarybos arba „nesuderintos su tarptautinės teisės principais ir normomis“. Specialiosios ribojamosios priemonės gali būti taikomos tiek užsienio valstybėms, tiek užsienio valstybių asmenims, vykdančioms „nedraugiškus“ veiksmus prieš Baltarusiją, jos piliečius ir organizacijas.

- Įstatymas numato tokias specialias ribojamąsias priemones, kaip pavyzdžiui tam tikrų prekių grupių importo ir pardavimo Baltarusijoje draudimas arba apribojimas, darbų ir paslaugų importo į Baltarusiją draudimas arba apribojimai ir kt.
- Specialiųjų ribojamųjų priemonių privaloma laikytis organizacijoms ir Baltarusijos piliečiams, užsienio organizacijoms, kurioms taikomi Baltarusijos įstatymai, užsienio piliečiams ir asmenims be pilietybės, laikinai ar nuolat gyvenantiems Baltarusijoje.
- Šie asmenys, viena vertus, gali būti patraukti atsakomybėn už specialiųjų ribojamųjų priemonių nesilaikymą. Kita vertus, jie atleidžiami nuo civilinės atsakomybės už sutartinių ir kitų prievolių nevykdymą, jei tokiam vykdymui didelę įtaką daro specialios ribojamosios priemonės.

Daugiau informacijos:

Vilija Vaitkutė Pavan

Partnerė

vilija.vaitkute.pavan@ellex.legal

Tel. +370 698 82026

Rūta Jasilionė

Asocijuotoji partnerė

ruta.jasilione@ellex.legal

Tel. +370 618 28305

Miglė Mackevičiūtė

Jaunesnioji teisininkė

migle.mackeviciute@ellex.legal

Tel. +370 600 30747